

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
The Journal of Social Sciences Institute
Yıl/Year: 2019 – Sonbahar / Autumn Sayı/Issue: 45
Sayfa / Page: 117-132

ISSN: 1302-6879 VAN/TURKEY
Makale Bilgisi / Article Info - Geliş/Received: 10.05.2019
Kabul/Accepted: 07.08.2019 - Araştırma Makalesi / Research Article

**ORTAOKUL ALTINCI SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN
YAZILI ANLATIM
BOZUKLUKLARININ
İNCELENMESİ**

**EXAMINATION OF
WRITTEN EXPRESSION
DISORDERS OF THE SIXTH
GRADE STUDENTS IN
SECONDARY SCHOOL**

Dr. Öğr. Üyesi Özgür BABAYİĞİT

Yozgat Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Temel Eğitim Bölümü

ORCID: 0000-0001-6123-0609, ozgur.babayigit@bozok.edu.tr

Öz

Bu araştırmada, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Yozgat Merkez ilçedeki bir devlet ortaokulunda öğrenim gören 56 altıncı sınıf öğrencisi ile çalışılmıştır. Veriler 2018 yılı Nisan ayında toplanmıştır. Öğrencilere Türkçe derslerinde “aile” konulu kompozisyon yazdırılmıştır. Veri analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanmadıkları tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra gereksiz sözcük kullanılması, sözcüğün yanlış anlamda kullanılması, mantık yanlışlığı, özne-yüklem uyumsuzluğu, eklerle ilgili yanlışlar, tamlama yanlışları anlatım bozuklukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanmalarını geliştirmek amacıyla dikte çalışmaları yapılmalıdır. Dikte çalışmaları sonrasında öğretmenler tarafından kontrol ve düzeltmeler yapılarak öğrenci kâğıtları öğrencilere geri verilmelidir. Öğrenci eksik ve yanlış yaptığı noktalama işaretlerini görmelidir. Öğrencilerin uzun cümlelerde daha fazla anlatım bozukluğu yapmalarından hareketle, öğrenciler daha kısa ve öz cümleler yazmaya yönlendirilmelidir. Öğrencilerin konuşma kusurlarını yazıya aktarmaları sebebiyle, öğrencilerin öncelikle konuşma kusurlarının düzeltilmesi gerekmektedir. Bunu yapmak amacıyla öğrencilere sesli okuma yaptırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: ortaokul öğrencileri, yazılı anlatım, bozukluk

Abstract

The aim of this study is to examine the written expression disorders of the sixth grade students in the middle school. The research was carried out with the method of document analysis, one of the qualitative research methods. In the

determination of the research group, the sampling method which is easily accessible is used. 56 students studying in the sixth grade in a state secondary school in Yozgat province were studied. Data were collected in April 2018. The sixth grade students in the secondary school were given a composition on the subject of family during the lesson. Content analysis technique was used in the analysis of the obtained data. When the students' compositions examined, the students were observed not to use punctuation marks. Especially in long sentences, narration disorders were observed. In addition, the use of unnecessary words, the use of the word in the wrong sense, logic error, subject-predicate mismatch, errors related to attachments, misbehaviors in terms of expression were identified. For solution: Dictation studies should be carried out to improve students' use of punctuation marks. Having done dictation studies, the students' papers should be returned to the students after checking and correcting by the teachers. The students should see the missing and incorrect punctuation marks. Students should be directed to write shorter and more concise sentences, since they make more speech disorders in long sentences. Because of students' carrying the speech defects into writing language, firstly, they should correct the speech defects.. In order to solve this problem students' reading aloud is recommended.

Keywords: secondary school students, written expression, disorder.

Giriş

Bireylerin öğrenim yaşamları boyunca dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu dört temel dil becerisinden birisi olan yazma becerisi bunlar içerisinde en son ve en zor gelişenidir. Bunun yanı sıra konuşma becerisi ile birlikte yazma becerisi anlatmaya yönelik olan becerilerdir. Bu iki anlatma becerisi, bireyin kendisini dinleyene veya okuyana doğru bir şekilde ifade edebilmesi açısından önemlidir. Yapılan bu çalışmada öncelikle yazılı anlatım konusuna değinilmiştir. Ardından yazılı anlatım bozukluğu kavramının üzerinde durulmuştur.

Yazma, beyinde yapılandırılmış bilgilerin yazıya dökülmesi işlemidir (Güneş, 2007: 159). Yazma, zihindeki duygu, düşünce ve bilgilerin yazılı olarak ifade edilmesidir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2009: 17). Yazmak çok karmaşık bir süreçtir. Yazmak, metnin fiziksel yaratımı, ses/sembol yazışmalarının organizasyonu, dilsel yapı üzerinde kontrol unsurlarını içermektedir. İnsanlar el yazısı ya da noktalama yapmak için yazmayı öğrenmemektedirler. Bunlar yazılı dilin etkili bir şekilde oluşturulması ve sunulması için araçlardır. İnsanlar iletmeleri gereken fikirleri ve düşünceleri olduğu için yazmaktadırlar (Hall, 1997: 69). Çocuklar, sosyo-kültürel topluluklarının üyelerinin okuryazar eylemlerini, rutinlerini ve değerlerini içselleştirdikleri ve anlamlandırdıkları için yazılı dillerini geliştirmektedirler (Owocki ve Goodman, 1997: 77). Yazma, okuma ve dinleme ile birlikte okuryazarlığın unsurlarından biridir (Hayes, 2010: 463).

Öğrencinin yazma becerisi geliştikçe bilgiyi transfer etme, düşünceleri düzenleme daha etkili şekilde yapılmaktadır (Akyol, 2013: 107). Yazma süreci üç aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamaların ilki ön bilgileri gözden geçirme, ikincisi düzenleme, üçüncü ve son aşama ise aktarma aşamasıdır (MEB, 2009: 17). Öğrenciler yazma becerileri ile düşüncelerini sınırlama, sıralama, düzenleme ve yazma kurallarını uygulamayı öğrenmektedirler. Yazma becerileri okuma, konuşma ve dinleme becerileriyle doğrudan ilişkilidir (MEB, 2009: 17). Teknolojik gelişmelerle artan iletişim araçlarında yazılı anlatımın daha fazla yer aldığı dikkat çekmektedir (MEB, 2012: 2). Yazıdaki biçimsel nitelikler ve içerik birbirini tamamlayan unsurlardır (MEB, 2012: 4). İletişimin temel malzemesi dil olmakla birlikte, dili kalıcı kılan ise yazılı anlatımdır (Aktaş ve Gündüz, 2002: 61). Yazılı anlatım olay, durum, düşünce ve duyguları, dili en güzel şekilde kullanarak, belli plan kapsamında başkalarına ve geleceğe ulaştırmaya, böylelikle kalıcılığını sağlamaya imkân veren bir araçtır (Aktaş ve Gündüz, 2002: 61). Yazma ile ilgili bilgiler incelendiğinde, yazmanın eğitimdeki önemine ağırlık verildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra yazmanın iletişimde olan önemi dikkat çekmektedir.

Anadilini iyi öğrenememek ve anadili bilincini kazanamamış olmak, anlatım bozukluklarına neden olmaktadır (Pilancı, 1998: 229). Yazılı anlatım bozukluğu konusunun daha iyi anlaşılması açısından, konuyu oluşturan kavramların açıklanmasında fayda bulunmaktadır. Yazılı kavramı; yazılmış olan, muharrer, sözlü karşısı anlamına gelmektedir (Güncel Türkçe Sözlük, 2018). Anlatım kavramı; bir düşünceyi, bir duyguyu, bir tasarımı, bir konuyu sözle ya da yazı ile bildirme demektir (Yazın Terimleri Sözlüğü, 1974). Bozukluk kavramı ise; biçimsel ve dilsel yanlışlıkları bulunan (anlatım) anlamına gelmektedir (Yazın Terimleri Sözlüğü, 1974). Anlamın tam olarak iletilmesini engelleyen eksiklikler ve hatalar, genel olarak anlatım bozukluğu adı altında değerlendirilmektedir (Gökdayı, 2008: 100). Yazının kuralları, yazan ve okuyan için bir buluşma adresidir (Akbayır, 2011: 3). Yazılı anlatım çalışmalarında öğrencilerin ifade ve dil açısından kusursuz olması amaçlanmaktadır. Fakat anlatım sırasında çeşitli dil ve ifade yanlışlıkları yapılabilmektedir (Büyükikiz, 2009: 170). Yazılı anlatım bozukluğu, yazılanların tam olarak algılanmasını zorlaştırmakta ve geciktirmektedir. Zihin yazılanları anlamaya çalışmak yerine bozuklukları düzeltmekle uğraşmaktadır (Alpay, 2004: 51). Yazılanların eksik veya yanlış anlaşılması sonucunda, istenenlerin tam olarak aktarımı gerçekleşmemektedir. İstenmeyenlerin anlaşılmasına da sebep olabilmektedir. Bu durumu engellemek için, dil bilgisel ve toplumsal kurallara uyulması, konuşan/yazan ile dinleyen/okuyan kişilerin aynı kurallar içerisinde hareket etmesi gerekmektedir (Gökdayı, 2008: 97). Anlatım açısından bozuk ve

yazım yanlışları sık görülen bir yazı, yazarının eğitimsizliğini göstermektedir. Daha da önemlisi, bireyin ana diline gerekli saygıyı göstermediği anlamına gelmektedir. Anlatım bozukluklarını engellemenin temel şartı yanlışları bilmek ve tespit etmektedir. Anlatım bozuklukları bilinçli ve sürekli yazma çalışmaları ile düzeltilebilmektedir (Aktaş ve Gündüz, 2002: 115). Anlatım bozukluğu kavramı incelendiğinde, düşünceleri doğru ve eksiksiz olarak aktarmanın önemi dikkat çekmektedir.

İlgili araştırmalar incelenirken, yazılı anlatım bozukluğuna yönelik olarak ortaokul seviyesinde yapılan araştırmalar dikkate alınmıştır. Ortaokul seviyesinde yazılı anlatım bozukluğu ile ilgili olarak Uça (2003) tarafından yapılan araştırma sonuçlarından elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir: Öğrencilerin yazılı anlatım kâğıtlarında en çok gerekli yerlerde nokta kullanılmaması ve gerekli yerlerde virgül kullanılmaması gibi noktalama işaretleri ile ilgili hatalar yaptıkları görülmüştür. Mahallî söyleyiş veya konuşma dilinin yazıya aktarılması konusunda hata oranının yüksek oluşu da dikkat çekicidir. Akbaba ve Yalçın (2006) tarafından yapılan araştırma sonucunda, cümle düzeyinde noktalama işaretlerinde, anlatım bozukluğunda çok hata yapıldığı tespit edilmiştir. Büyükkiz (2009) tarafından yapılan araştırma sonucunda, 12 türde 311 anlatım bozukluğu belirlenmiştir. Anlatım bozukluklarının 72'si yanlış anlamda sözcük kullanımı, 36'sı gereksiz sözcük kullanılması, 11'i gereksiz tekrar, 1'i devim ve atasözü yanlış, 7'si sıra yanlışlığı, 39'u öge eksikliği, 19'u mantık yanlışlığı, 31'i özne yüklem uyumsuzluğu, 15'i tamlama yanlışlığı, 2'si gereksiz kip ve kişi ekleri, 51'i eksik veya yanlış ek kullanımı, 7'si zamir belirsizliğidir. Yiğit (2009) tarafından yapılan araştırma kapsamında sınav kâğıtları incelenen 50 öğrencinin Türkçe, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin yazılı sınavlarında yaptıkları anlatım hata sayısı 1124'tür. En çok yapılan anlatım hatası %21,3'lük oranla mantık hatalarıdır. Dolayısıyla mantık hataları öğrencilerin yaptığı hataların beşte birinden fazladır. Mantık hatalarından sonra en fazla yapılan hatalar ise sırasıyla sözcük ya da eklerin eksik kullanılması (%13,7), özne-yüklem uyumsuzluğu (%13,1), nesne-yüklem uyumsuzluğu (%10,5), sözcüğün yanlış anlamda kullanılması (%9,8), sözcük ya da eklerin gereksiz yere kullanılması (%9,7) olarak tespit edilmiştir. Üstün (2011) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre: Her öğrenci en az bir anlatım bozukluğu yapmıştır. En sık karşılaşılan anlatım bozuklukları %97,2 görülme oranı ile cümle öğeleriyle ilgili yanlışlıklar ve %50,5 görülme oranı ile birbiriyle karıştırılan kelimelerdir. Sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik düzeyle anlatım bozukluğu görülme sıklığı arasında doğrudan bir ilişki yoktur. Yapılan ilgili araştırmalar incelendiğinde, ortaokul seviyesinde yazılı anlatım bozukluklarının sıklıkla görüldüğü anlaşılmaktadır. En fazla yapılan yazılı anlatım bozukluğunun

ise, yanlış kelime kullanımının olduğu belirlenmiştir.

Bu araştırmada, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırma, ortaokul altıncı sınıf öğrencileri tarafından yapılan yazılı anlatım bozukluklarının tespit edilmesi ve bu yazılı anlatım bozukluklarının nedenlerinin ortaya konulması açısından önemlidir. Araştırmanın bulgularının sınıf ve Türkçe öğretmenlerine faydalı olacağı düşünülmektedir. Türkçe öğretimi alanında ve yazma eğitimi alanında çalışan araştırmacılara katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmanın modeli nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi türündedir. Doküman incelemesi, yazılı veya görsel malzemenin toplanıp incelenmesi demektir (Sönmez ve Alacapınar, 2011: 83). Bu yöntem, araştırılması amaçlanan belirli olgu veya olgular hakkında bilgi içeren materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 187). Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarını incelemek amacıyla öğrenci yazıları incelendiğinden araştırmada doküman incelemesi yöntemi temel alınmıştır.

Çalışma Grubu ve Materyali

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemleri arasında yer alan kolay ulaşılabilir durum örnekleme uygulanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 113; Patton, 2014: 242). Kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile belirlenen, Yozgat Merkez ilçedeki bir ortaokulda altıncı sınıfta öğrenim gören 56 öğrenci çalışma grubunu oluşturmaktadır. Öğrencilerin 29'u erkek, 27'si kız öğrencidir.

Araştırmanın planlanması aşamasında, Türkçe öğretimi alanında görev yapan bir doktor öğretim üyesi ile uzman görüşmesi yapılmıştır. Uzman öğretim üyesi ile ortak karar verilmesi sonrasında, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerine kompozisyon yazdırılması uygun görülmüştür. Türkçe öğretmenliğı alanında doktora öğrenimi gören bir Türkçe öğretmeniyle kompozisyon konusunu tespit etmek için görüşme yapılmıştır. Türkçe öğretmeniyle yapılan fikir alışverişi sonrasında kompozisyon konusu olarak "aile" konusu belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Veriler, 2018 yılı Nisan ayında toplanmıştır. Çalışma grubu öğrencilerine bir Türkçe ders saatinde kompozisyon yazdırılmıştır. Kompozisyon konusu olarak öğrencilere aile konusu verilmiştir. Araştırmacı, Türkçe

öğretmeniyle beraber veri toplama aşamasında derslere katılmıştır. Öğrencilere kompozisyon yazdırma görevini Türkçe öğretmeni yürütmüştür. Araştırmacı süreç boyunca Türkçe öğretmenine yardım etmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde, içerik analizine başvurulmuştur. Bu analizde öncelikle veriler kodlanır ve daha sonra kodlar içerisindeki temaları ve örüntüleri belirlemek için analitik yöntemlere başvurulmaktadır (Glesne, 2012: 255). Öğrencilerin kompozisyonları okunduktan sonra, öğrencilerin yapmış oldukları yazılı anlatım bozuklukları belirli kodlar, kategoriler ve temalar altında gruplandırılmıştır (Creswell, 2012: 243). Araştırmanın geçerliliğini sağlamak amacıyla; kod, kategori ve temaların uzman tarafından incelenmesi yöntemi işe koşulmuştur. Araştırmanın güvenilirliği boyutunda, araştırma sürecinin tamamı, eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında görev yapan bir öğretim üyesi ile paylaşılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Öğrenci kompozisyonları incelendiğinde öncelikle göze çarpan durumlardan birisi, öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanmamalarıdır. Öğrencilerin özellikle uzun cümlelerde anlatım bozukluğu yaptıkları tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra, yapılan içerik analizi sonucunda Şekil 1’de belirtilen yazılı anlatım bozuklukları tespit edilmiştir.

Şekil 1: Yazılı Anlatım Bozuklukları

Şekil 1’de yer alan temalar kapsamında bulgular belirtilmektedir. Bulgular incelenirken, öğrencilerin yapmış oldukları yazılı anlatım bozukluklarına ait örnekler verilmektedir. Bu örnekler verilirken öğrencilerin yazılı cümleleri aynı şekilde aktarılmıştır. Yazım yanlışları üzerinde düzeltme yapılmamıştır.

Gereksiz Sözcük Kullanılması

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozuklukların-

dan ilki, cümlelerde gereksiz sözcük kullanılmasıdır. Öğrencilerin yapmış oldukları gereksiz sözcük kullanılması yazılı anlatım bozukluğu örnekleri Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1: Gereksiz Sözcük Kullanılması

Yazılı Anlatım Bozukluğu	Doğru Yazılı Anlatım
• Bence sizde mutlu olacağını yerlerde yaşamamanızı isterim.	• Bence siz de mutlu olacağınız yerlerde yaşayın.
• Sonra biraz kardeşimle biraz oyun oynadıktan sonra yemek yedikten sonra evin yolunu tuttuk.	• Kardeşimle biraz oyun oynayıp yemek yedikten sonra evin yolunu tuttuk.
• Ailenize bir veya iki saatinizi onlara ayırın.	• Bir veya iki saatinizi onlara ayırın.
• Aile sevgisi ailenin en büyük sevgilerden biridir.	• Aile sevgisi en büyük sevgilerden biridir.
• Kimse bu sevgimi hiç kimse azaltamaz.	• Bu sevgimi hiç kimse azaltamaz.
• Demek istiyorum ki ailemi çok seviyorum yani.	• Demek istiyorum ki ailemi çok seviyorum.
• Bir insan için aile sevgisi onlar için çok önemlidir.	• Bir insan için aile sevgisi çok önemlidir.
• Ailemiz bizim en büyük değerli insanlardır.	• Ailemiz bizim için en değerli insanlardır.
• Bende aynı şekilde bende onlara gösteriyorum.	• Ben de aynı şekilde onlara gösteriyorum.
• Sizce sizin aklınıza ne gelir?	• Sizin aklınıza ne gelir?

Tablo 1 incelendiğinde, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarında gereksiz sözcük kullanmalarına ilişkin örnekler görülmektedir. Örneğin “Aile sevgisi ailenin en büyük sevgilerden biridir.” cümlesinde, “ailenin” sözcüğünün fazladan kullanıldığı görülmektedir. Cümleler incelendiğinde, özellikle aynı kelimenin cümle içerisinde iki defa yazıldığı dikkat çekmektedir. Bu durumun ana nedeni olarak, düşünmeden yazma akla gelmektedir. Öğrencinin cümleyi zihninde olgunlaştırmadan kâğıda aktardığı düşünülmektedir. Konuşma kusurlarının yazıya yansıdığı düşünülmektedir.

Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarından ikincisi, cümlelerde sözcüğün yanlış anlamda kullanılmasıdır. Öğrencilerin yapmış oldukları sözcüğün yanlış anlamda kullanılması yazılı anlatım bozukluğu örnekleri Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2: Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması

Yazılı Anlatım Bozukluğu	Doğru Yazılı Anlatım
• Kol kanat edinen tek bireydir aile.	• Aile, kol kanat geren bireylerdir.
• Tüm kişi ailesinden mutludurlar umarım.	• Umarım herkes ailesiyle mutludur.
• Ailem sizler sayesinde dolu kişiyi tanıdım iyi ki varsınız	• Ailem! Sizler sayesinde birçok kişiyi tanıdım. İyi ki varsınız.
• Bunu unutmayın bu ismi bana babam kodu.	• Bunu unutmayın. Bu ismi bana babam koydu.
• Mesala ben bir küslük 1 dakika dayanamam.	• Meselâ ben küs olarak bir dakika dayanamam.
• Onlarsız hayat benim için boş gelir.	• Onlarsız hayat bana boş gelir.
• Köylü şehrin efendisidir	• Köylü milletin efendisidir.

Tablo 2 incelendiğinde, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarında sözcüğün yanlış anlamda kullanılması örnekleri görülmektedir. Örneğin “Köylü milletin efendisidir.” özdeyişinde, “milletin” sözcüğünün yerine “şehrin” sözcüğünün kullanıldığı görülmektedir. Cümleler incelendiğinde, konuşma anlatım bozukluklarının yazıya yansımış olduğu dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra cümlelerin zihinde olgunlaştırılmadan yazıya geçirildiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin planlama yapmadan, rastgele cümleleri oluşturdukları anlaşılmaktadır.

Mantık Yanlışlığı

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarından üçüncüsü, mantık yanlışlığıdır. Öğrencilerin yapmış oldukları mantık yanlışlığı yazılı anlatım bozukluğu örnekleri Tablo 3’te sunulmaktadır.

Tablo 3: Mantık Yanlışlığı

Yazılı Anlatım Bozukluğu	Doğru Yazılı Anlatım
• Ailenizin değerini bilin. Sizden bana bir tavsiye.	• Benden size bir tavsiye. Ailenizin değerini bilin.
• Aynı bende onların başına bişey gelmesine dayanamam.	• Aynı şekilde, ben de onların başına bir şey gelmesine dayanamam.

Tablo 3 incelendiğinde, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarında mantık yanlışlığı örnekleri görülmektedir. Cümleler incelendiğinde, kelime sıralamasının yanlışlığı ve kelime ek-sikliği nedeniyle mantık hatasının yapıldığı anlaşılmaktadır. Cümleler incelendiğinde, konuşma sırasında yapılan anlatım bozuklukları akla

gelmektedir. Yapılan mantık yanlışlığına bakıldığında, öğrencilerin yazmış olduğu kompozisyonu tekrar kontrol etmediği anlaşılmaktadır. Öğrencinin kompozisyonunu kontrol etmesiyle mantık yanlışının düzeltilebileceği düşünülmektedir.

Özne-Yüklem Uyumsuzluğu

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarından dördüncüsü, özne-yüklem uyumsuzluğudur. Öğrencilerin yapmış oldukları özne-yüklem uyumsuzluğu yazılı anlatım bozukluğu örnekleri Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4: Özne-Yüklem Uyumsuzluğu

Yazılı Anlatım Bozukluğu	Doğru Yazılı Anlatım
<ul style="list-style-type: none"> • Annem, babam beni, ben de onları çok seviyorum. • Ben onları onlarda beni sever. 	<ul style="list-style-type: none"> • Annem, babam beni çok seviyorlar. Ben de onları çok seviyorum. • Ben onları çok severim. Onlar da beni sever.

Tablo 4 incelendiğinde, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarında özne-yüklem uyumsuzluğu örnekleri görülmektedir. Cümleler incelendiğinde, yüklem eksikliği nedeniyle, özne-yüklem uyumsuzluğunun yapıldığı tespit edilmiştir. Bu durumun ana nedeni olarak konuşma sırasında yapılan anlatım bozukluğu akla gelmektedir. Konuşma sırasında yapılan bu yanlışın aynı şekilde yazıya geçirildiği görülmektedir.

Eklerle İlgili Yanlışlar

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarından beşincisi, eklerle ilgili yanlışlardır. Öğrencilerin yapmış oldukları eklerle ilgili yazılı anlatım bozukluğu örnekleri Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5: Eklerle İlgili Yanlışlar

Yazılı Anlatım Bozukluğu	Doğru Yazılı Anlatım
• Ailem benim dünyadaki en önemli insandır.	• Ailem benim için dünyadaki en önemli insanlardır.
• Annem benim için elinden gelen her şeyi yapan benim mutlu olmamı sağlayan insanlar.	• Annem benim için elinden gelen her şeyi yapan, benim mutlu olmamı sağlayan insan.
• 15 tatilinde annemin yanına gittim.	• 15 tatilde annemin yanına gittim.
• Ailemizden kıracak bir söz bir davranış yapmayalım.	• Ailemizi kıracak bir söz bir davranış yapmayalım.
• Demekki aile sevgisi budur olsa gerek.	• Demek ki aile sevgisi bu olsa gerek.

Tablo 5 incelendiğinde, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarında eklerle ilgili yanlışlık örnekleri görülmektedir. Cümleler incelendiğinde, özellikle çoğul eki olan -lar, -ler ekinde yanlışlıklar yapıldığı anlaşılmaktadır. Öğrencilerin ekleri gereksiz olarak fazladan kullandığı görülmektedir. Eklerle ilgili yapılan bu yanlışın ana sebeplerinden birinin, öğrencinin kompozisyonunu tamamladıktan sonra yazısını kontrol etmediği düşünülmektedir. Öğrenci tarafından yapılacak kontrolün ardından, mevcut anlatım bozukluğunun düzeltilebileceği düşünülmektedir.

Tamlama Yanlışları

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarından altıncısı ve sonuncusu, tamlama yanlışlarıdır. Öğrencilerin yapmış oldukları tamlama yanlışları yazılı anlatım bozukluğu örnekleri Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6: Tamlama Yanlışları

Yazılı Anlatım Bozukluğu	Doğru Yazılı Anlatım
• Ben bisürü arkadaşım oldu.	• Benim bir sürü arkadaşım oldu.
• Anne sevgisi göremeyenler anne sevgisine ihtiyaçları vardır.	• Anne sevgisini göremeyenlerin anne sevgisine ihtiyaçları vardır.
• Aile seni karşılıksız seven, senin her şeyinle kabul edendir.	• Aile seni karşılıksız seven, seni her şeyinle kabul edendir.
• Kardeşlerimde çok seviyorum.	• Kardeşlerimi de çok seviyorum.
• Çocuklar aile büyüklerine çok saygı duymaları gerekir.	• Çocukların aile büyüklerine çok saygı duymaları gerekir.
• Bende senin için her zorlu göze alacağım.	• Ben de senin için her zorluğu göze alacağım.
• Babanızın değeri bilin.	• Babanızın değerini bilin.
• Anne babasının evladına şevkatle, sevgiyle yaklaşınca çocukta mutlu olur.	• Anne babası evladına şevkatle, sevgiyle yaklaşınca çocuk da mutlu olur.
• Sizde bu yapmayı unutmayın.	• Siz de bunu yapmayı unutmayın.
• Mesala birgün birşey kendi aramızda çözeriz.	• Meselâ bir gün bir şeyi kendi aramızda çözeriz.

Tablo 6 incelendiğinde, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarında tamlama yanlışları örnekleri görölmektedir. Cümleler incelendiğinde, tamlayan ve tamlanan ekinde eksiklikler dikkat çekmektedir. Yapılan bu yanlışla ilgili olarak öncelikle akla cümlelerin oluşturulmasındaki özensizlik gelmektedir. Öğrencilerin cümleleri yazıya geçirmeden önce, zihinlerinde olgunlaştırmadan ve düzenlemeden yazıya geçirdikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin kompozisyonlarını yazım aşamasından sonra kontrol etmedikleri düşünölmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yapılan bu araştırmada ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozuklukları incelenmiştir. Öğrencilerin yazmış oldukları kompozisyonlarında noktalama işaretlerini sıklıkla kullanmadıkları tespit edilmiştir. Bu durum araştırmacının, öğrenci kompozisyonlarını okurken oldukça zorlanmasına neden olmuştur. Ulaşılan bu sonuca benzer bir şekilde Uça (2003) tarafından yapılan araştırma sonucunda, ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım kâğıtlarında en çok gerekli yerlerde nokta kullanılmaması ve gerekli yerlerde virgöl kullanılmaması gibi noktalama işaretleri ile ilgili hatalar yaptıkları belirtilmiştir. Yine benzer

şekilde Akbaba ve Yalçın (2006) tarafından yapılan araştırma sonucunda ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin cümle düzeyinde noktalama işaretleri hataları yaptıkları tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan bu araştırma sonucunda öğrencilerin özellikle uzun cümlelerde anlatım bozukluğu yaptıkları tespit edilmiştir. Belirtilen sonuçların yanı sıra, yapılan içerik analizi sonucunda aşağıda belirtilen yazılı anlatım bozuklukları belirlenmiştir: Gereksiz sözcük kullanılması, sözcüğün yanlış anlamda kullanılması, mantık yanlışlığı, özne-yüklem uyumsuzluğu, eklerle ilgili yanlışlar, tamlama yanlışları.

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarından ilki cümlelerde gereksiz sözcük kullanılmasıdır. Öğrencilerin yazılı cümleleri incelendiğinde, özellikle aynı kelimenin cümle içerisinde iki defa yazıldığı tespit edilmiştir. Ulaşılan bu sonuca benzer şekilde Büyükkiz (2009) tarafından yapılan araştırma sonucunda, ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin yapmış olduğu 311 anlatım bozukluğundan 36'sının gereksiz sözcük kullanımı, 11'inin gereksiz tekrarlar olduğu belirtilmiştir. Yine benzer şekilde Yiğit (2009) tarafından yapıla araştırma sonucunda ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin sözcük ya da eklerin gereksiz yere kullanması (%9,7) olarak tespit edilmiştir.

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarından birisi, cümlelerde sözcüğün yanlış anlamda kullanılmasıdır. Cümleler incelendiğinde, konuşma anlatım bozukluklarının yazıya yansımış olduğu dikkat çekmektedir. Ulaşılan bu sonuca benzer şekilde Uça (2003) tarafından yapılan araştırma sonucunda ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin mahallî söyleyiş veya konuşma dilinin yazıya aktarılması nedeniyle yazım hatalarının yüksek oluşu belirtilmiştir. Benzer bir şekilde Büyükkiz (2009) tarafından yapılan araştırma sonucunda, ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin yapmış olduğu toplam 311 anlatım bozukluğundan 72'si yanlış anlamda kullanılan sözcüklerdir. Araştırma sonucuyla paralel şekilde Yiğit (2009) tarafından yapılan ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yazılı sınavlarda yaptıkları anlatım bozukluklarından biri olan sözcüğün yanlış anlamda kullanılması oranı %10 olarak tespit edilmiştir. Yine benzer şekilde Üstün (2011) tarafından yapılan araştırma sonucunda, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazılarında görülen anlatım bozuklukları % 51 görülme oranı ile birbiriyle karıştırılan kelimelerdir.

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarından birisi, mantık yanlışlığıdır. Cümleler incelendiğinde, kelime sıralamasının yanlışlığı ve kelime eksikliği nedeniyle mantık hatasının yapıldığı tespit edilmiştir. Araştırma sonucuyla benzerlik gösterecek şekilde Büyükkiz (2009) tarafından yapılan araştırma sonucunda ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yapmış olduğu 311 anlatım bozukluğundan 19'u man-

tık yanlışlığıdır. Benzer şekilde Yiğit (2009) tarafından yapılan araştırma sonucunda, ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin en çok yaptığı yazılı anlatım bozukluğu, %21,3'lük oranla mantık hatalarıdır.

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarından bir diğeri, özne-yüklem uyumsuzluğudur. Cümleler incelendiğinde, yüklem eksikliği nedeniyle, özne-yüklem uyumsuzluğunun yapıldığı tespit edilmiştir. Araştırma sonucuyla benzerlik gösterecek şekilde Büyükikiz (2009) tarafından yapılan araştırma sonucunda ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yapmış oldukları 311 anlatım bozukluğunun 31'i özne yüklem uyumsuzluğudur. Yine benzer şekilde Yiğit (2009) tarafından yapılan araştırma sonucunda ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yazılı sınavlarda yapmış oldukları özne-yüklem uyumsuzluğu oranı %13'tür. Yine benzer şekilde Üstün (2011) tarafından yapılan araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin yazılarında en sık karşılaşılan anlatım bozuklukları % 97 görülme oranı ile cümle öğeleriyle ilgili yanlışlıklardır.

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarından bir diğeri, eklerle ilgili yanlışlardır. Cümleler incelendiğinde, özellikle çoğul eki olan -lar, -ler ekinde yanlışlıklar yapıldığı anlaşılmaktadır. Araştırma sonucuyla benzerlik gösterecek şekilde Büyükikiz (2009) tarafından yapılan araştırma sonucunda ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yapmış oldukları 311 anlatım bozukluğunun 2'si gereksiz kip ve kişi ekleri, 51'i eksik veya yanlış ek kullanımından kaynaklanmaktadır. Yine benzer şekilde Yiğit (2009) tarafından yapılan araştırma sonucunda ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yazılı sınavlarda yapmış oldukları sözcük ya da eklerin gereksiz yere kullanılması oranı %10 olarak tespit edilmiştir.

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarından bir diğeri, tamlama yanlışlarıdır. Cümleler incelendiğinde, tamlayan ve tamlanan ekinde eksiklikler dikkat çekmektedir. Araştırma sonucuyla benzerlik gösterecek şekilde Büyükikiz (2009) tarafından yapılan araştırma sonucunda ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yapmış oldukları 311 anlatım bozukluğunun 15'i tamlama yanlışlığıdır.

Araştırma sonuçları kapsamında şu önerilerde bulunulmuştur:

- Öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanmalarını geliştirmek amacıyla dikte çalışmaları yapılmalıdır. Dikte çalışmaları sonrasında öğretmenler tarafından kontrol ve düzeltmeler yapılarak öğrenci kâğıtları öğrencilere geri verilmelidir. Öğrenci eksik ve yanlış yaptığı noktalama işaretlerini görmelidir.
- Öğrencilerin uzun cümlelerde daha fazla anlatım bozukluğu yapmalarından hareketle, öğrenciler daha kısa ve öz cümleler

yazmaya yönlendirilmelidir.

- Öğrencilerin konuşma kusurlarını yazıya aktarmaları sebebiyle, öğrencilerin öncelikle konuşma kusurlarının düzeltilmesi gerekmektedir. Bunu yapmak amacıyla öğrencilere sesli okuma yaptırılması önerilmektedir.
- Öğrencilerin yazılı anlatım bozukluklarını azaltmak amacıyla, öğrencilerin yazılı ürünlerini okumaları ve düzeltmeleri yapmaları teşvik edilmelidir.
- Yapılacak araştırmalarla farklı öğrenim seviyesindeki öğrencilerle yazılı anlatım bozukluğu incelenebilir. Ayrıca bu duruma boyamsal olarak bakılabilir.

Kaynakça

- Akbaba ve Yalçın (2006). 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazma Becerilerinde Görülen Hataların Sınıflandırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(3), 1320-1338.
- Akbayır, S. (2011). *Yazılı Anlatım. Nasıl Yazabilirim?* (2. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2002). *Yazılı ve Sözlü Anlatım* (3. baskı). Ankara: Akçağ Basım Yayım.
- Akyol, H. (2013). *Türkçe Öğretim Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Alpay, N. (2004). *Dilimiz, Dillerimiz Uygulama Üzerine Yazılar*. İstanbul: Metis.
- Büyükikiz, K. K. (2009). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Söz Dizimi Ve Anlatım Bozuklukları Üzerine Bir Araştırma. *Gazi Türkiyat Türköloji Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 167-178.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational Research: Planning, Conducting, And Evaluating Quantitative And Qualitative Research* (4th ed.). Boston: Pearson Education, Inc.
- Glesne, C. (2012). *Nitel Araştırmaya Giriş*. A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu. (Çev. ve Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gökdayı, H. (2008). Dil Kullanımını Değerlendirmede Doğru ve Yanlış. *Erdem Atatürk Kültür Merkezi Dergisi*, 51, 91-109.
- Güncel Türkçe Sözlük (2018). Türk Dil Kurumu. Ankara.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: No-

bel Yayın Dağıtım.

- Hall, N. (1997). The Development of Young Children As Authors. V. Edwards ve D. Corson (Edl), *Encyclopedia of Language And Education, Volume 2: Literacy*, 69-76. Dordrech: Springer Science Business Media.
- Hayes, D. (2010). *Encyclopedia of Primary Education*. Oxon: Routledge.
- Owocki, G. M. ve Goodman, Y. M. (1997). The Teaching Of Writing. Edwards ve D. Corson (Edl), *Encyclopedia of Language and Education, Volume 2: Literacy*, 77-86, Dordrech: Springer Science Business Media.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma Ve Değerlendirme Yöntemleri (3. Baskıdan Çeviri)*. (Çev. Ed.: Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2009). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı Ve Kılavuzu (1- 5. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2012). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Yazarlık Ve Yazma Becerileri Dersi (5, 6, 7 Ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara.
- Pıllancı, H. (1998). Anlatım Bozuklukları. H. Pıllancı (Ed.). *Sözlü ve Yazılı Anlatım içinde* (s. 219-234). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Uça, M. (2003). *İstanbul'da Seçilen İlköğretim Okullarının Altıncı Sınıf Türkçe Derslerinde Tespit Edilen Yazılı Anlatım Bozuklukları Ve Öneriler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Üstün, M. (2011). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazılarında Görülen Anlatım Bozukluklarının İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Yazın Terimleri Sözlüğü (1974). Türk Dil Kurumu. Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yiğit, M. (2009). *İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Sınav-*

larda Yaptıkları Anlatım Bozuklukları Üzerine Bir İnceleme. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.